

DOBŘE SVĚDOMÍ

„*Bratří, až do dneška žiji se zcela dobrým svědomím před Bohem.*“ (Sk 23:1)

1. čtení: 1. Petrova 3:13-21

Hlavní čtení: Skutky 23,1-11

Milí bratři, milé sestry,

minulou neděli jsme byli s Pavlem na cestách. Ubíral se do Jeruzaléma. I přes naléhání svých nejmilejších přátel se rozhodl naplnit vůli Pána Ježíše Krista, který ho tam vedl. A nyní se už děje to, co mu k tomu Duch svatý předem řekl. Pavel sedí v římském vězení. Jeho svoboda je výrazně omezená, to je pravda. Vězení mu však také zachránilo krk, protože mnozí židé usilují o jeho život. Pavel je v bezpečí. A právě teď čelí předběžnému slyšení. Stojí před sanhedrinem, tedy před členy židovské rady, kterou tvořilo 70 starších, v čele s veleknězem. Tehdy byl veleknězem jistý Ananiáš. Dost problematická postava. Člověk, který spolupracoval s Římany, a to tak úzce, že jej v roce 66 po Kristu, v začátcích židovské vzpoury proti Římanům, zamordovali členové radikálního křídla. Nemohli ho vystát, kolaboranta. Dobové prameny Ananiáše navíc vykreslují jako zkorumpovaného, zlostného a velice krutého člověka. To se nakonec ukazuje i při tomto narychlo svolaném soudním přelíčení s apoštolem Pavlem. Apoštol skoro nic neřekl a na příkaz velekněze hned dostane na budku. Skoro nic... Co vlastně Pavel řekl? Čím začal svou obhajobu?

- ***1 Pak dal přivést Pavla a postavil ho před ně. Pavel upřel zrak na jejich shromáždění a řekl: „Bratří, až do dneška žiji se zcela dobrým svědomím před Bohem.“***

Pavel na ně nejdříve upírá svůj zrak. Pozorně si je prohlíží. Neuhýbá před nimi svým pohledem. Dívá se jim přímo do očí. On se totiž necítí být vinen. On se ani necítí být zahrán do kouta. Jistě, oni mají převahu. Je jich víc a jsou to vůdcové židovstva. Ale Pavel se jich nebojí. Neprosí o milost. Nežadoní, nepláče, nevtírá se, nemaže med kolem jejich úst. Vždyť nic špatného nedělal!

Zajímavé je, že je oslovuje jako bratry, a ne jako otce. Aby ne! Vždyť před mnoha lety byl jedním z nich. Měl velice blízko k těmto kormidelníkům židovského národa. Dokud jej ovšem na cestě do Damašku nezastavil a nepovolal Ježíš Kristus. Pavel zde s nimi mluví jako rovný s rovnými. A teď to nejdůležitější: Apoštol tvrdí, že před Bohem žije se zcela dobrým svědomím. To je síla, bratři a sestry! Až do onoho dne zůstává jeho svědomí před Bohem dobré. Nemá se za co omlouvat.

Víte, apoštol často ve svých dopisech mluví o svědomí. O dobrém i o zlém svědomí. Jen dva příklady z mnoha:

- *Čistým je všechno čisté. Ale poskvrněným a nevěřícím nic není čisté. Jak jejich rozum, tak jejich svědomí jsou poskvrněny.* (1Tm 1:15)
- *Cílem našeho vyučování je láska z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry.* (1Tm 1:5)

Co je svědomí? Řečeno obrazně: Svědomí je soudce v nás. Soudce, který nás jednou obviňuje, a podruhé omlouvá. Jednou nás chválí a podruhé nám domlouvá a vyčítá. Ale pozor: Svědomí není neomylný soudce. Svědomí, protože je součástí hříšného člověka, není stejně pravdivé jako čistý hlas Boží. Jen si to vezměte: Každý z nás má jinak nastavené svědomí. A ke každému z nás jeho svědomí v určitých fázích života promlouvá jinak. Někdo má třeba svědomí ostré jak břitva. Sám sobě nic nepromine. Při sebemenším provinění mu jeho svědomí hubuje: *Jsi zlý člověk. Bůh tě nemůže mít rád. Špatně to s tebou dopadne. To ti neprojde. S takovou do nebe nepříjdeš, chlapečku.* Třeba takto. Anebo jinak: *Dělej, makej, dří, pracuj pro dobro lidí, jinak si Boží věčnou blízkost nikdy nezasloužíš.* Takový vnitřní hlas Martin Luther nazýval terorizujícím svědomím. To je přece teror, když na vás svědomí takto silně doráží a dotírá. Z toho by se jeden zbláznil! Má v tu chvíli naše svědomí pravdu? Křesťan musí odpovědět: *Ne!* Terorizující svědomí je pod vlivem Zlého. Souží nás, ničí nás, sráží nás stále znovu na kolena. Nic víc nám nenabídne, jen duševní peklo. Takovému svědomí musíme odpovědět: *Ne, moje přísné svědomí. Ty nemluvíš pravdu. Ty lžeš. Pravdu má můj Spasitel, který za mě zemřel na kříži a kvůli mně vstal z mrtvých. Pravdu má Pán Ježíš Kristus, který si mě zamiloval a který mi všechn hřích odpustil. Pravdu má můj božský Zachránce, který svou krví očistil všechno zlé, co jsem kdy učinil, činím a ještě učiním.* Takové svědomí je třeba ostře poslat k šípku a proti němu se pevně držet evangelia.

Někdy však má naše svědomí opačný problém. Je tupé jak příborový nůž. Nedotírá na nás. Nechává nás v klidu. Všechno, co uděláme, uděláme vlastně dobře. A když se něco pokazí, tak naši vinu po vzoru starého Adama svedeme na někoho jiného. Na Evu. Na hada. Na Boha. Prostě na toho, kdo je po ruce. Svědomí nás chlácholí: *Ty jsi nic špatného neudělal. Nikdy a nikomu. Ti druzí mají problém a škodí ti. A pokud přece jen, podívej se kolem sebe. Lidi jsou na tom před Bohem mnohem hůř.* Takové svědomí mně také lže. Vždyť já jsem hříšník! Kdyby se mnou bylo všechno v pořádku, nikdy by můj Pán nemusel prolévat kvůli mně svou drahocennou krev na golgotském kříži.

Fór je v tom, že hlas svědomí nikdy nezastavíme. Ať už bude ostré jak břitva, nebo tupé jak příborový nůž. Ať už nás bude týrat, nebo falešně chlácholit. Ať už bude blízko Boží pravdě, nebo od ní na hony vzdálené. A tak mu alespoň všechno nevěřme. Vždyť naše svědomí je pořád naše svědomí. Je naší součástí. Není to zjevené slovo Boží. Nenechme se jím tedy příliš soužit. Přijímejme ten kalich spásy, který nám podává náš Spasitel. Pijme z něj plnými doušky. A nenechme se svědomím ani příliš chlácholit, jako by nám Kristus ten kalich spásy vůbec nemusel nabízet.

A teď: Apoštol Pavel tvrdí, že má dlouhodobě dobré svědomí. Chce snad tím říct, že už přestal hřešit? Že už je čistý jak lilie? Že už je bílý jak čerstvě napadaný sníh? Že s ním je Bůh už dávno zcela spokojen? Ale kdeže! Vždyť by si lhal do kapsy! Pavel teď potřebuje Ježíše stejně naléhavě jako ve dnech svého obrácení. A stejně ho bude potřebovat i v den své smrti. A přesně to se té veleradě snaží sdělit! *Bratři, jsem na živu díky Božímu Synu. Já pracuji pro něj. Já zvěstuji Ježíše, tu Boží naději všech nadějí. Bratři, léta letoucí žiji jen díky němu, v něm a pro něj.* Jeho svědomí je dobré. Jeho nitro je dobré. Ne proto, že by Pavel byl dokonalý. Ale proto, že Pavel ví, komu uvěřil. Pavel ví, komu se snaží sloužit. A koho se má až do konce svých dní pevně držet. Jeho Spasitel je mu vším. Jak píše křesťanům do Korintu:

- ³⁰ *Vy však jste z Boží moci v Kristu Ježíši; on se nám stal moudrostí od Boha, spravedlností, posvěcením a vykoupením, ³¹ jak je psáno: 'Kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu'.* (1K 1:30-31)

To je dobré svědomí! Svědomí, které utichne před Ježíšem Kristem.

Velebný Ananiáš nad jeho slovy zřejmě moc dlouho nepřemýšlel. Podle něj se Pavel vychloubá. Odvádí lidi od Boha. Ruší staré náboženské řády tím, že zvěstuje smrt a vzkříšení Mesiáše. Podle něj se prostě rouhá. A ještě se holedbá, že má čisté svědomí!

- ² *Tu nařídil velekněz Ananiáš těm, kdo stáli u Pavla, aby ho udeřili přes ústa.*

Pavel si to však nenechal líbit!

- ³ *Nato se Pavel k němu obrátil a řekl: „Tebe bude bít Bůh, ty obílená stěno. Sedíš zde, abys mě soudil podle Zákona, a proti Zákonu rozkazuješ, aby mě bili!“*

Bratři a sestry, kdybychom celou scénu viděli v kině, určitě bychom si řekli: *Ten mu to nandal! To je borec, ten Pavel.* Není to sice Rambo, který by vytáhl bouchačku a za takovou urážku je všechny postřílel. Není to sice Chuck Norris v nejlepších letech, který by si nenechal vlepit facku, naopak několika chvaty by je všechny zpacifikoval. Ale aspoň se ozval, no ne? Byl přece v právu. Zbrzděme! Řiďme se Božím slovem, ne našimi pocity. Ježíš Kristus prohlašuje:

- ²⁷ *Ale vám, kteří mě slyšíte, pravím: Milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí. ²⁸ Žehnejte těm, kteří vás proklínají, modlete se za ty, kteří vám ubližují. ²⁹ Tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou, a bude-li ti brát plášť, nech mu i košili!* (L 6:27-29)

A co víc? Spasitel se podle svých slov také řídí. Vojákům, kteří ho před ukřižováním bili do tváře a posmívali se mu, nenadával. Mlčky to ponížení snášel. A k tomu ještě: Sám apoštol Pavel napsal v dopise korintským křesťanům:

- *Jsmeli tupeni, žehnáme, pronásledování neklesáme, ¹³ když nám zlořečí, odpovídáme laskavě.* (1K 4:12-13)

Odpověď tedy zní: Pavel není Ježíš Kristus! Pavel není bez chyby. Je stále na cestě za Kristem. A i on na té cestě občas uklouzne. Protože v tu chvíli nepoznává toho, kdo ho nařídil zbit, oboří se na něj. Ač neví, že mluví k veleknězi, pronese kletbu po vzoru proroků. (Ez 13:10-16) *Tebe zbije Bůh!* Nazve ho obílenou stěnou, tedy pokrytcem, který v očích druhých lidí vypadá skvěle, ale v nitru je zkažený a prohnitý. A vpálí mu od očí, že měří dvojím metrem. Podle Zákona Mojžíšova chce soudit Pavla, ale sám Mojžíšův Zákon porušuje. Vždyť Pavel je podle Zákona nevinný, dokud se neprokáže opak! (Lv 19:15) Žádné bití tedy nepřipadá v úvahu, ani kdyby to nařídil sám velekněz. A on to nařídil sám velekněz! Jenže to Pavel nevěděl.

- ⁴ *Ti, co stáli u Pavla, řekli: „Troufáš si urážet Božího velekněze?“ ⁵ Pavel odpověděl: „Nevěděl jsem, bratři, že je to velekněz. Vím, že je psáno: ‚Nebudeš tupit vládce svého lidu.‘“*

Ztratil snad Pavel brýle, že velekněze nepoznal? Nebo se mu sarkasticky vysmívá? Jako by tím myslel: *Dívejte se na toho člověka! Svými skutky ukazuje, že žádným veleknězem před Bohem není.* Ani krátkozrakost. Ani sarkasmus. Pavel Ananiáše zřejmě neznal. Nemuseli se v Jeruzalémě nikdy potkat. Ananiáš totiž strávil nějakou dobu v Římě, kde čelil různým žalobám. A Pavel zase prožil spoustu času na cestách po Římské říši. Apoštol to myslel smrtelně vážně. Nepoznal velekněze. Kdyby ho poznal, neobořil by se na něj. Proč? Protože to Mojžíšův Zákon přísně zakazuje.

- *Nebudeš zlořečit Bohu ani nebudeš proklínat předáka ve svém lidu.* (Ex 22:27)

Ale copak si to Ananiáš, taková karikatura nejvyššího kněze, nezaslouží? Copak si nezaslouží otevřené pohrdání, výsměch, sesílání Boží kletby? Ne! Jednou je předák Božího lidu. Jednou stojí v čele. A proto by jej nikdo neměl veřejně urážet. Bratři a sestry, jak se příkazy Zákona i Pavlovo jednání liší od současného veřejného prostoru! Žádná úcta vůči úřadům, žádný respekt vůči čelným představitelům, se už dávno nenosí. Naopak! Jako by patřilo k bontonu, k dobrému a slušnému vychování na všechny tyto lidi ve vedení nadávat a vysmívat se jim. Politici si to přece zaslouží. No ne? Ale kde to skončí? Při výsměchu politikům v Praze? Ne! Skončí to na dědině, když lidé nadávají na starostu, vysmívají se učitelům a učitelkám ve škole, ve školce a pomlouvají doktory. A nakonec si děti otevrou ústa na své rodiče a prarodiče, což je přece v pořádku, protože každý má právo vyjádřit svůj názor.

Pavla usvědčilo z hříchu Boží slovo, které dobře znal. Pro jednou byla jeho ústa rychlejší než jeho uvažování. Měl napočítat do deseti. Měl se zeptat, co je to za člověka, který nařídil, aby ho zbili. Měl v duchu prosit o pomoc Ducha svatého. A tak, co udělá? Omluví se. Vlastně poprosí o prominutí.

- ⁵ **Pavel odpověděl:** „*Nevěděl jsem, bratři, že je to velekněz. Vím, že je psáno: „Nebudeš tupit vládce svého lidu.“*“

Bratři a sestry, právě v tomto selhání je nám Pavel dobrým příkladem. Nevymlouvá se na druhé. Nesvaluje vinu na ně. Neříká ani, že se nechal unést. On chce žít v souladu s dobrou vůlí svého Spasitele za každé situace. A je mu upřímně líto, když se mu to nedaří. Jeho svědomí je ale stále dobré. Je dobře živené Božím slovem. Když ho usvědčuje z hříchu, pak naprosto po právu. A Pán Ježíš, kterého v této nelehké situaci nedokázal stoprocentně dosvědčit? Rád mu odpustí!

To se ukazuje na konci celého příběhu. Pavel mluví o vzkříšení. Farizeové a saduceové se mezi sebou pohádají, protože jedni věří na všeobecné vzkříšení a druzí na všeobecné vzkříšení nevěří. Pavlova obhajoba je dost rozpálila. A hrozilo, že přitom zabijí i Pavla samotného. A tak ho římská posádka zase uklidila do bezpečí pevnosti. A tam se to stalo:

- ¹¹ **Následující noc stanul před Pavlem Pán a řekl:** „*Neztrácej odvahu! Jako jsi svědčil o mně v Jeruzalémě, tak musíš svědčit i v Římě.*“

Spasitel mu nic nevyčítá. Povzbuzuje ho. Tentokrát ho sice pout nezavazují. Tentokrát ho už na svobodu nedostane. Ale zůstane při něm. A Pavel bude dál svědkem ukřižovaného a vzkříšeného Pána. *Pán při mně stojí!* To je balzám pro duši. To je balzám pro svědomí. No řekněte: Co by mohlo být větším povzbuzením?

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, svým slovem i Duchem svatým pročisti naše svědomí, aby bylo v co největším souladu s tebou samotným. Povzbuzuj nás, že při nás stojíš, i když selháváme. Amen.*